СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 15. Джерзі Сити, Н. Дж., понеділок, 20-го січня 1936. — VOL. XLIV. No. 15. Jersey City, N. J., Monday, January 20, 1936. THREE CENTS

БОРОТЬБА СЕНАТОРІВ ЗА ВИЛСОНА

ВАШИНҐТОН. — Критика президента Вилсона за воєнну політику, що її підняли деякі сенатори в сенатськім комітеті для розсліду амуниції, викликала завзяті протести з боку інших сенаторів, головно демократів з полудневих стейтів. В їх імені сенатор Ґлас з Верджінії виступив перед повною палатою сенату з гострим випадом на сенатора Ная.

Сенатор Ґлас представляв справу так, немовби критика Вилсона була випливом бажання чорнити память воєнного президента. Сенатор не перечив фактів, які подав сенатор Най, але заявив, що за їх висказання сенаторові Наєві належиться назва боягуза й брехуна. Виголошуючи цю промову, сенатор Ґлас так захопився був своєю бесідою, що бив кулаком по столі перед собою, аж з чиколонків попліла кров.

Потім він взивав сенат, щоб він більше не дав гроша на слідство амуніційного комітету.

Сенатор Най у сенаті не відповідав, але подав свою відповідь ґазетам. У ній він іще раз підтверджує свої попередні твердження. Він іще раз заявив, що президент Вилсон та секретар стейту Ленсинґ знали про тайні договори між аліянтами про розділ воєнної добичі, але в комітеті для заграничних справ заявили, що вони про це не знали.

В обороні Вилсона виступила фірма Морґана.

ЕЛСВОРТ ПЕРЕЛЕТІВ ПОНАД ПОЛУДНЕВИЙ БІҐУН.

З КОРАБЛЯ „ДИСКОВЕРІ II." — Линколн Елсворт подає, що він перелетів літаком полудневий біґун. Перелет відбувся серед незвичайних трудно-щів. Летунам, себто йому і Голик-Кеніонові, приходилось осідати літаком на землю 4 рази.

Накінець їх припаси топлива вичерпались, коли вони знаходилися 25 миль від „Малої Америки", де були припаси, лишені ще з виправи адмірала Бирда. Летуни лишилися на місці 4 дні, пробуючи скомунікуватися зі світом, а коли це не вдалося, вони вибралися пішки з санками до „Малої Америки".

Добившися нарешті туди, вони знайшли тут радіову стацію в добрім стані. При помочі радія вони порозумілися з кораблем „Дисковері II", що належить до анґлійської фльоти, та дістали поміч.

Тепер вони знаходяться на цьому кораблі й вертаються до світа й родини.

Вчені відомі подорожні світа висказуються з великим подивом про виправу цих летунів.

ҐУБЕРНАТОР БОРОНИТЬ ВІДЛОЖЕННЯ СТРАЧЕННЯ ҐАВПТМАНА.

ТРЕНТОН (Ню Джерзі). — Ґубернатор стейту, Гофмен, нарешті подав до публичного відома мотиви, що заставили його відложити реченець страчення Ґавптмана на трицять днів. Є це до певної міри відповідь на передову статтю ґазети „Трентон Таймс", що домагається поставлення ґубернатора під обвинувачення за самовільне й безправне помилування злочинця.

Гофмен каже в своїй заяві, що він відложив страчення Ґавптмана тому, бо він не зовсім переконаний, що Ґавптман самий доконав викрадення дитини Линдберґа. Він натякає, що Ґавптман мусів мати спільників, а цих буде тяжко відкрити, як Ґавптмана пішлеться на електричне крісло. Крім того Гофмен звертає увагу, що навіть усі прокураторські свідки, що свідчили проти Ґавптмана, не конче заслугують на довіря.

БОРОТЬБА ЗА СПОСОБИ ОРҐАНІЗАЦІЇ ГРОЗИТЬ ФЕДЕРАЦІЇ РОЗБИТТЯМ.

МАЯМІ (Флорида). — 21 відділів юнії радіових робітників поставили Американській Федерації Праці домагання, щоб вона видала їм чартер як промисловій юнії. Це значить, що вони хочуть орґанізувати всіх робітників, що працюють у цьому промислі, в одну тільки юнію, а не розбивати їх на кілька юній, відповідно до звань робітників.

Відділи грозять, що на випадок, як Федерація не вволить їх волі, вони відступлять від Федерації.

РОБИВ ПОМІРИ МІЗКІВ ЗАКОНОДАВЦІВ.

ВАШИНҐТОН. — Тут помер на удар серця 79-літній учений антрополог Артур МекДоналд, що свого часу набрався широкого розголосу, коли почав розсліди над вагою мізків законодавців.

Робив він наперед такі розсліди з членами чужих парляментів. Його заходи зробити це з американськими конґресменами й сенаторами стрінули-ся з сильною опозицією. Буря зчасом успокоілась, а МекДоналд потім заявив, що він переконався, що пересічний мозок сенатора тяжчий від пересічного мозку конґресмена, а пересічний мозок конґресмена тяжчий від пересічного мозку американця.

ЗАПОВІДАЮТЬ ЗНОВ ПРОГИБІЦІЮ.

НЮ ЙОРК. — На зборах жіночого товариства тверезости стейту Ню Йорк ціла низка бесідників і бесідниць заповідала скорий поворот нової прогибіції.

Бесідники говорили, що люди в Америці вже бачать наслідки скасування прогибіції для безпечности на дорогах.

16 РОБІТНИКІВ ЗГИНУЛИ В КОПАЛЬНІ.

У копальні вугілля в Колґорст, Алта., вибух газ, внаслідок чого згинули 16 робітників. Їхні знівечені тіла видобуто пізніше. Між погиблими є назвища: М. Каліляк, К. Жмурчук, Л. Госуль, В. Лукас, А. Симеон, А. Прокоп, Е. Рота й А. Ґріль. Тяжко попечені: Дж. Сакардо, Ф. Брусик та Андрій Коцій.

ПРИГОДА УКРАЇНСЬКОГО СИЛАЧА.

Український силач в Едмонтоні, Михайло Білинський, знаний теж із давніших літ у Вінніпеґу, вибрався 12 грудня м. р. на лови, на більшу дичину в околиці Ґвайткорт, і заблудив в лісі коло Лонайра. Блукав повних 36 годин, уполювавши 550-фунтового оленя, і переночував при ватрі з соснового дерева. Знайшов його фармерський 17-літній хлопець, Родні Какрен, що почув стріл блукаючого по снігових засипах Білинського і привів його на фарму свойого батька. В суботу вечором, 14 грудня, повернувся п. М. Білинський до Едмонтону: зарослий, обкурений димом та з відмороженими вухами й руками. Своєю несподіваною появою спричинив він велику втіху численним своїм приятелям і знайомим, що вважали його вже за небіжчика, бо анґлійські часописи писали, що Білинського годі знайти і що є слаба надія, щоб його знайшли живим.

ВИНИЩУЮТЬ ЛІСИ З НАГОДИ РІЗДВЯННИХ СВЯТ.

Дж. М. Кінґстон, готельник у Вінніпеґу, підніс у щоденнику „Фрі Пресс", що з нагоди кождорічних Різдвяних Свят мешканці з околиць більших міст у Канаді в страшний спосіб винищують ліси, витинаючи чатинні деревця і продаючи їх у містах з нагоди Різдва. Кінґстон висловив бажання, щоб уряд припинив дальшу руїну лісів. Він твердив, що перед кождим Різдвом у Канаді витинають міліони деревець і так нищать молодник. Через це дичина залишає околиці, у яких ліси знищені. Він далі казав, що на дальшу мету на таким винищенню лісів потерпить ціла Канада через зміну клімату на гірше.

Кінґстон збирається зорганізувати у тій справі депутацію до провінціонального уряду у Вінніпеґу.

РІВНОПРАВНІСТЬ ЖІНОК.

В Европі жінки мають усі права в 19 державах, а саме: в Анґлії, Австрії, Данії, Естонії, Еспанії, Голяндії, Ірляндії, Литві, Люксенбурзі, Латвії, Німеччині, Норвеґії, Польщі, Портуґалії, Советах, Швеції, Чехословаччині, Угорщині і Фінляндії. В Бельґії жінки мають виборче право до самоврядування, а пасивне до парляменту. Греція, Італія, Румунія і Туреччина дали виборче право тільки до самоврядування. Ніяких прав жінки не мають у Болгарії, Югославії і Швайцарії. Повні права мають у Злучених Державах і Канаді. В Бразилії тільки в двох стейтах: Ріо Ґранде дель Норте і Сао Павльо. В Перу — право виборче до самоврядування. В Африці — в південно-африканському союзі тільки виборче право до самоврядування. В Китаю мають повну рівноправність, в Індії тільки в кількох державах. В Австралії повну рівноправність.

ЗНАЙШЛИ ХЛОПЧИКА ПО 48 ГОДИНАХ.

Бабі Дів, чотиролітній сестрінець настоятеля шпиталю для умово хорих Есондейл у Ню Вестмінстер, Б. К., зайшов у корчі і блукав два дні. Великий пес товаришив йому і вратував його від замерзання. По 48 годинах знайшли його здоровим. Він зрадів і заговорив: „Але тут є багато різдвяних ялинок!"

ВОЛИТЬ ПИВО НІЖ ДОПОМОГУ.

Один чоловік з Едмонтону подався на допомогу. На харчі засобів не було, однак на пиво грошики у нього знаходилися. Урядовець запомогового комітету часто бачив, як той добродій у готелі попивав пивце. Чоловікові на допомозі сказали, щоб він перестав пити пиво, бо інакше йому відберуть допомогу. Він на це відповів, що нехай радше його імя зчеркнуть з лісти допомоги, а пити пиво він не перестане.

Допомоговий комітет виконав його просьбу.

НЕ ХОТЯТЬ ЖЕНИТИСЯ.

Для дівчат на виданні в Ірляндії настали кепські часи. Серед мужчин, здібних до женячки, шириться, як пошесть, „принципіяльна безженність".

Статистика ствердила, що число нових подруж паде з місяця на місяць щораз більше. Причиною цього явища є не тільки загальна господарська кріза, але й нехіть до женячки.

В кожній більшій місцевости повстають товариства безженних мужчин, а число їхніх членів росте постійно. Мужчини, що хочуть бути членами тих товариств, мусять підписати заяву, в якій зобовязуються виразно ніколи не женитись.

Але й дівчата не сидять тихо. Вони орґанізуються в окремих товариствах і домагаються масово від уряду, щоб заборонив мужчинам вести пропаґанду безженности.

КОЙОТИ НАПАСТУЮТЬ ДИТИНУ.

Шість-літня Беті Барчал, що мешкає зі своїми родичами на фармі коло містечка Бирдсей, Саск., у дорозі зі школи, яка лежить півтори милі від її дому, побачила пять псів, які загородили їй дорогу і гаркали до неї.

Перестрашена дівчина успіла забігти до придорожньої фарми й оповіла там свій кловіт. Фармер, який постановив відвести дитину до її родичів, по дорозі переконався, що тими псами були койоти.

МАҐНЕТОФОН.

Німецький інжинір Пфльоймер придумав винахід, що поміж радіо причиниться до дальшого поширення музики у світі. Є це „маґнетофон", що дає змогу подорожним на залізницях прислухуватися концертам і промовам без радієвих слухавок, голосника або ґрамофону. Винахід опирається на намаґнетизуванні залізничих шин, які стаються провідниками музики. Передані на шини слова, музика або спів удержуються без зміни довгі літа. Коли таким шинами переїздить потяг, що має відповідну апаратуру, у вагонах відзивається намаґнетизований голос або музика. Нема сумніву, що маґнетофон пошириться швидко в цілому світі.

ГАРНУ ПОЛІЦІЮ МАЄ МІСТО ТОРОНТО.

„Канадійський Фармер" пише: В Торонті відбуваються доходження поліційної комісії у справі констабля поліції, Мичела О'Ші. На днях зізнавав перед комісією бувший констабель поліції, Вілліям Дж. Ват, який заявив, що серед торонтонських поліцаїв є 25 констаблів, які систематично ограблюють міські склепи і фабрики. Ват передтим був засудженений за те, що проти закону зайшов до одного склепу. Ват твердив, що торонтонські поліцаї обкрадають склепи впродовж 25 літ. Він далі твердив, що поліцаї грабили овочеві склепи, склепи з черевиками, гуртові склади, фабрики консерв, склади автомобільних частин і т. д.

ЗВЕДЕНА ДІВЧИНА ПОРОДИЛА БЛИЗНЯТА НА СХОДАХ ШПИТАЛЮ.

Сірим і холодним ранком 14. грудня молода зведена дівчина, якої імя власти не подали до публичного відома, породила на сходах католицького шпиталю св. Михайла в Торонті (Канада) неживі близнятка. Служба шпиталю знайшла молоду матір майже пів умерлу та забрала в середину ратувати її життя. Як пізніше виявилось, молоденька мати заблукала до Торонта з малого містечка на провінції без цента при душі й приятелів. Цим способом хотіла вона заощадити собі сорому у своїм містечку, де її звів якийсь нечесний осібняк, котрий у критичній хвилі її лишив. В Торонті вона блукала без притуловища, а коли надійшла критична хвиля, зібрала останні сили, щоб дістатися до шпиталю; але вспіла дійти лише до сходів.

101 ЛІТ ТЮРМИ.

В Букарешті покінчився процес за надуження на румунських залізницях. З 60 обвинувачених засуджено 52 на кари тюрми від трох місяців до 5 літ. Між засудженими є директор торговельного виділу, інж. Іоанід, що дістав 5 літ тюрми. Всі засуджені дістали разом 101 літ тюрми. Крім цього мають вони заплатити 86 міліонів леїв відшкодування.

ВІДВАЖНИЙ КРАДІЖ.

З правила злодії приносять свої власні мішки, або заїжджають автами, щоб когось обікрасти та затаскати товар у безпечне місце. Зате рідко трапляється, щоби злодії коли вживали возів фірми, яку обкрадають. Одначе такий рідкий випадок трапився в Торонто, де невідомі злодії вломилися в гуртовий склад поживи, закрали 236 пачок консервованих овочів і городини, все те наклали на вантажний віз фірми та й відїхали. В Торонто жартують, що такий відважний крадіж могли виконати тільки члени поліційної орґанізації злодіїв, яку тут звуть „Но. 1. — 100 пер сент ґенґ".

ОБВИНУВАТИЛИ ЖІНКУ ЗА ВБИВСТВО.

У Вінніпеґу внаслідок незаконної операції померла в шпиталі Анна Страшко. У звязку з її смертю вінніпеґська поліція заарештувала Катерину Мікляшевич і її обвинувачують в убивстві через недозволену операцію.

НЕ ДАВАЛИ В ВАРШАВІ ОБОРОНЦЯМ ВИГОЛОСИТИ СПОКІЙНО ПРОМОВ

ЛЬВІВ. — Українська преса подає у звітах з варшавського процесу проти українських революціонерів, що предсідник трибуналу перепинав раз-у-раз оборонцям, коли обороняли підсудних, пригадуючи їм, що це польський суд і польська держава, та накладаючи на них грошеві кари. Оборонці старалися вияснити підклад, на якому зродилася українська терористична акція як теж станули в обороні прав української мови.

УКРАЇНСЬКІ ВЯЗНІ МАЙЖЕ НЕ СКОРИСТАЛИ З АМНЕСТІЇ.

ЛЬВІВ. — Виявляється, що з польської амнестії нема великого пожитку для українських політичних вязнів. Ті, що скористали з неї, були вже на укінченні відсиджування кількалітньої польської тюрми. А інші далі сидять, бо амнестія до них не відноситься.

ДОБАЧУЮТЬ ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ.

ЛЬВІВ. — Появився Пастирський Лист, підписаний митрополитом А. Шептицьким, епископами станиславівським Григорієм Хомишином і перемиським Йосафатом Коциловським та помічниками-епископами всіх трох дієцезій. В листі взиваеться до боротьби з безбожництвом і до молитов підчас Різдва і Нового Року за „скріплення релігійного духа в нашім народі та за зєдинення всього українського народу в правдивій католицькій Церкві".

У звязку з тим „Українські Вісти" пишуть таке: „Збірний Пастирський Лист з підписами ординаріїв усіх трьох дієцезій викликав серед громадянства велике вдоволення. Воно хоче бачити в ньому заповідь наладнання відносин між трома єпархіями на постійне".

ПЕРЕСЛІДУЮТЬ УКРАЇНСТВО НА БУКОВИНІ.

ЛЬВІВ. — „Новий Час" описує відносини на Буковині й подає, що з українського передвоєнного культурного дорібку не осталось майже нічого. Румунська влада знищила українське шкільництво. Навіть заборонено тепер те, що було донедавна дозволене, себто вчити в школах 2 години на тиждень українську мову. Учителям не вільно говорити до дітей по українськи. Та не зважаючи на те — українська свідомість постійно росте.

ПРАВОСЛАВНІ ВЛАДИКИ УРЯДУЮТЬ ПО ПОЛЬСЬКИ.

ЛЬВІВ. — „Діло" доказує, що православна церква є цілковито підпорядкована польській державі. На епархіяльних зборах у Вильні епископи промовляли по польськи.

ВИГОВСЬКИЙ, ПЕТЛЮРА І — МУДРИЙ.

КРАКІВ (Польща). — Консервативний польський часопис „Час" обговорює справу польсько-української угоди. Каже, що угодова течія на Волині, себто акція ґрупи Певного, не має ґрунту; зате інакше представляється справа з УНДО. В УНДО добачує „Час" дійсну силу, а тільки з силою можна переговорювати поважно. Далі згадує „Час" за історичні спроби угоди між Україною й Польщею, сягаючи до козацьких часів і гетьмана Виговського, а далі до новіцих, себто до часів Петлюри, кінчачи на — Мудрім, як голові УНДО. Дотичний уступ звучить дослівно ось як::

„Виговський, котрого підпис фіґурує під гадяцькою умовою, був союзником; був ним також Симон Петлюра 1920 р., є ним Мудрий у 1936 р."

КОЛЬОНІЗАЦІЯ У ВИДІ „НЕСЕННЯ КУЛЬТУРИ".

ЛЬВІВ.—„Новий Час" обговорює справу польської кольонізації на українських землях. Каже, що ведена польським урядом внутрішня кольонізація означає наплив польського елементу на ті українські землі, де український нарід живе в нечуваним земельнім голоді. Він каже далі, що ціла та кольонізація ведеться під кличем „несення культури". Це — пише „Новий Час" — тільки зверхня оманна заслона, бо український нарід є зрілий до того, щоби бути самому носієм своєї культури.

ЗНОВ „УКРАЇНІЗУЮТЬ" УКРАЇНУ.

МОСКВА (Росія). — Центральний Комітет комуністичної партії України видав до всіх партійних орґанізацій совєтської України обіжник, у якім доручається придержуватись засад українізації не лише в партії, але й у суспільних орґанізаціях, в державних урядах та в господарських інституціях. Обіжник доручає створити спеціяльні школи для тих членів партії, що не знають української мови. А на весні буде переведена ще одна провірка, чи урядовці знають українську мову.

ПОМЕР СЛАВНИЙ АНҐЛІЙСЬКИЙ ПИСЬМЕННИК.

ЛОНДОН. — Померла людина, якої імя відоме не тільки в Анґлії, але й у цілім світі, якої твори перекладені на всі культурні мови світа. Є ним новеліст Рудіярд Кіплінґ, що помер у 70-тім році життя. Своїми творами причинився він дуже до скріплення британської імперії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.
За кожду зміну адреси платиться 10 цент.ві
З Канади належит посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЯК ОЛИВА НА ВОДУ

Сенатський комітет для розсліду торговлі амуніцією, що на останній сесії конгресу відкрив незвичайно цікаві факти про торговлю амуніцією, далі піддержує свою репутацію й на цій сесії подає світові події, подекуди ще більше цікаві.

Між першими свідками на слідстві виступав найбільший американський банкир, Дж. П. Морган, котрого підприємство було в часі війни банкиром аліянтів в Америці. Його зізнання важні з того боку, що вони внесли дуже замітну поправку до загальної опінії про те, як міжнародні банкирі втягають держави у війни. Як відомо, загальна опінія така, що банкирі дають воюючим державам позички на ведення війни, а як ці держави стануть перед небезпекою програної, тоді банкирі приказали Злученим Державам іти до війни, щоб уратувати зворот позичок. Як справа малася на ділі, показалося на переслуханню перед амуніційним комітетом. На довгий час до виповідження війни Америкою американський уряд дозволив банкирам продавати позички серед широкої публики та купувати преріжні воєнні матеріяли, через що за дозволом уряду в Америці повстало велике число людей, дуже сильно заінтересованих у перемозі аліянтів. Ці люди витворили протиаліянтську опінію на довгий час перед вступленням Америки до війни.

Коли розкрито ці факти, треба ще було пояснити, як це тал сталося, що американський уряд дозволив аліянтам господарити собі в Америці, як у своїй кольонії. Це тим важніше питання, бо Америка тоді заявляла явно-славно всьому світові, що вона у війні невтральна, що між іншим значить, що вона трактує обі воюючі сторони однаково. На це питання відповідають свідки, що ними на-віть сенатори, а між тими людина такого характеру, як сенатор Най. Покликуючися на документи департаменту заграничних справ, заявили вони, що президент Вилсон та його секретар стейту, Ленсинг, були за аліянтів цілі роки перед виповідженням війни Німеччині. Говорили вони, що президент Вилсон покинув невтральне становище ще підчас своєї суперечки зі своїм секретарем стейту, Брайеном, котрий добре передбачив, що зичення грошей аліянтам в Америці мусить довести Америку до війни по стороні аліянтів. Замітно, що Вилсон був за аліянтів уже тоді, коли в Америці він кандидував на нову каденцію під кличем: „Він нас не пустив до війни!"

Ці факти мають велике значіння для всіх мешканців краю при вирішенню питання дальшої політики супроти можливої другої світової війни. Для народів, що розраховують на якісь симпатії Америки в тій війні, це дуже маркантна наука, як такі симпатії добувається. Вони теж показують на справжню вартість воєнних кличів: „Війна за демократію!", „Війна за покінчення війни!" — чи які інші кличі не булиб.

СУД НАД УКРАЇНСЬКОЮ МОЛОДДЮ У ВАРШАВІ

ПЕРЕСЛУХУВАННЯ СВІДКІВ.

(З львівського часопису „Українські Вісти").

(35)

Прок. Желенський: Чи в 1935 р. існував терор?

Жиборський: У 1935 р. було 18 убивств; намаганих убивств із пострілянням було 13; підпалів — 8. Цей виказ обіймає вже волинське воєвідство. Жертви, це в рівній мірі поляки як і українці. Спроби протиставитись якійнебудь акції, що її підпнімала ОУН, зустрічалися з її боку з дуже сильним відрухом. Був час, коли цей терор на селі мав великий вплив на формування сільських відносин.

На дальші запити прок. Желенського свідок подає, що ОУН не дарувала нікому, хто подавав інформації прокураторові чи судові. Нераз навіть у дрібних справах мстилася. Як приклад подає свідок випадок в Ордові, радехівського повіту, де поляк Будзікевич мав зізнавати як свідок у процесі саботажистів. Дня 20. червня 1935 р. зроблено на нього замах, з якого Будзікевич вийшов ціло, але в ночі з 1. на 2. серпня його таки вбито. Крім того в 1935 р. були ще три випадки терору супроти осіб, що мали зізнавати в процесах ОУН.

Далі говорить свідок про висланців ОУН до Америки. В квітні 1934 р. поїхав туди О. Сеник. Підчас його побуту вийшов маніфест Коновальця в справі якнайширшої допомоги — моральної і матеріяльної — для репрезентованої Сеником революційної акції. В Америці був Сеник більшменш до вересня 1934 р. У вересні того року скликано конгрес ОУН, у якому взяли участь звиш 200 делегатів з Америки. Тоді видано відозву для збірки 30 тисяч долярів на „залізний фонд" організації. Акція Сеника не дала сподіваних наслідків.

Дальші виїзди до Америки були в 1932 р. і в 1934 р., коли то їздив полк. Сушко. В часі між 1930 і 1931 р. зібрано 24 тисячі долярів, з чого половину призначено для боєвої акції. Коновалець не був вдоволений з тієї суми, одначе слід ствердити, що це була досить поважна сума.

ЗАПИТИ ОБОРОНИ.

З черги ставить запити д-р Горбовий. Свідок подає, що в ряди ОУН йшла передовсім інтелігентна молодь, з середніх і високих шкіл, далі йшла туди взагалі міська й сільська молодь. Найбільше було в ОУН членів у віці між 15—20 роком життя. Між 21—30 роком життя приплив менший. 30-літні члени — це виїмки. Засадничий улад організації — це „пятки". В деяких випадках були теж трійки, чвірки, а навіть двійки.

На збільшення акції впливали звичайно гроші, що їх ОУН отримувала з Америки. Позатим великий вплив на діяльність ОУН мала акція влади, що нераз у зародку нищила конспіративну роботу.

На запит д-ра Горбового, звідкіль свідок має певність, що Федак стріляв до маршала Пілсудського, а не до воєводи Грабовського, свідок виясняє, що Ольшанський, якого в Берліні переслухували в звязку з процесом Штайгера, виразно сказав, що УВО задеклярувала, що не дозволить, щоб на український терен приїжджав голова польської держави, і проти цього завсіди буде демонструвати.

В справі нападу в Корчині напасника засуджено, щоправда, за звичайний грабунок, одначе було відоме, що він діяв на доручення низів організації. Коновалець ремствував, що нині виломлюються зпід дисципліни. Цей випадок не був відокремлений, бо в 1931 р. були подібні протижидівські виступи й у Сокальщині.

УВО і боєвий референт ОУН — це одне й те саме.

Наддніпрянці — каже свідок — були в ОУН радше статистами, бо керуючі становища займали такі люди, як Ревюк, Мартинець, Федина і Ярий.

Цілу акцію ОУН ведено в Східній Галичині й на Волині. В Чехословаччині не проповідувала ОУН націоналістичної незалежности. На одним зїзді говорено навіть, що не можна поширювати тих кличів, бо ще це союзники.

Під організаційним оглядом мав краєвий провідник вільну руку, але в справах технічно-військового вишколу мав він звязок із боєвим референтом ПУН, Сеником.

Щодо наддніпрянців, то серед них є польонофіли, прихильники комуністичного інтернаціоналу й націоналісти.

Далі каже свідок, що члени ОУН вимушували від приватних осіб гроші на цілі ОУН. В Тернополі засуджено Турчина за те, що написав до керовника школи письмо, в якому жадає на ОУН 65 зл. У вересні 1934 р. засуджено в Рівнім братів Фариняків за намагане вимушення грошей від священика.

Д-р Горбовий питає свідка, чи опріч „архіву Сеника" знає він про „архів Ярого", що його забрала берлінська поліція.

Свідок відповідає, що документи застав у міністерстві під назвою „архів Сеника", хоч там були документи, забрані в Мартинця й Забавського.

Прокуратор просить оборонця подати, де саме знаходиться той архів, бо дотепер йому нічого про те невідомо. Д-р Горбовий каже, що вістки про ревізію в Ярого вичитав із преси. При найближчій нагоді подасть ближчі дані про те.

На дальші запити д-ра Горбового, чи устійнене, хто підпалював у Козовій, про що свідок говорив передтим, свідок виясняє, що вправді судовим засудом неустійнено, хто виконав цей злочин, одначе часто трапляється, що некраз дуже докладні поліційні доходження устійнять понад уський сумнів роботу ОУН, та ці докази для суду не є достаточною підставою, щоб засудити. Свідок не виявив чимало виступів ОУН лиш тому, що вони не мають судових засудів.

Далі виясняє свідок, що організація „Січ" існує поза кордонами Польщі й на польськім терені свідок не зустрікав такої організації.

На відповідний запит прокуратора виясняє свідок, що існувала спеціяльна техніка підпалів ОУН, а доказом є приказ Начальної Колегії, що попав у руки влади. В тім приказі доручають, уживати спеціяльних запальників. В стіжках збіжжя знаходили часто бавовняні кноти, звогчені нафтою, й пачки сірників. Вживано теж ріжних хемічних середників, яких сполука викликувала вогонь.

СПРАВА ПСЕВДОНІМУ.

Запитаний прок. Желенським, як звучить псевдонім особи, в якої знайдено цей приказ, свідок зазначує, що „Асфальт", „Сліпа" і „Кавка". Тієї особи свідок не бачив, одначе знає, хто це.

На цьому заряджено обідову перерву.

По перерві заявляє прокуратор Желенський, що хоче розвіяти евентуальне непорозуміння, яке могло повстати з нагоди запиту, що його поставив свідкові Жиборському, чи знає особу, яку окреслив псевдонімом „Асфальт", „Кавка" і „Сліпа", тому звертається до свідка з запитом, чи таку особу свідок узагалі бачив.

Жиборський: Бачив.

Д-р Горбовий: А чи вам відомий псевдонім „Пивовар"?

Жиборський: Користуючись „архівом Сеника", зустрічав я той псевдонім, одначе маю враження, що ця особа не є членом ОУН.

Д-р Горбовий: Отже є псевдоніми людей, які не є членами ОУН?

Жиборський: Там є люди, які віддавна є вже поза організацією, а які колись мали псевдоніми, зглядно клички.

Д-р Горбовий запитує свідка, чи знає такі псевдоніми, як „Туман", „Перла", „Шафір", „Рубін", „Лупек", „Пісковець", „Шмарагд", „Жид", „Шмонцес" і т. д.

Прок. Желенський: Якеж це має значіння? Адже псевдонімів була тисяча.

Д-р Горбовий: Як говорить один із томів актів справи, псевдонім „Асфальд", „Кавка" й „Сліпа" є нібито моїми псевдонімами, чи теж якогось Горбового. Може теж бути й мій. Тому й питав я, щоб ствердити обставину, чи відомі свідкові псевдоніми осіб, що не мали нічого спільного з ОУН.

Прок. Желенський: Приміром, ви?

Д-р Горбовий: Того запиту я не поставив і в тій справі не можу забирати голосу.

ПО 200 ЗЛОТИХ ГРИВНИ.

З черги ставить запити д-р Ганкевич. Свідок подає, що шпигунський процес, що відбувся в Перемишлі, лучився з львівським процесом Піпчинського й з іншими.

Свідкові невідомо, який ролі мав маршал Пілсудський на замах Федака, однак вияснення Ольшанського вважає вповні міродайним.

На запит д-ра Ганкевича, де перебував полк. Коновалець після втечі з Польщі, свідок каже, що в Берліні, Празі, Данцігу, Парижі й Римі, а від 1930 р. — в Женеві.

Свідок говорить, що в актах Сеника знайдено докази, що протишкільну й протимонопольну акцію ведено на приказ ОУН.

На відповідний запит д-ра Ганкевича свідок признає, що існує Т-во „Відродження", яке, дбаючи про суспільне здоровля, веде теж протиалькогольну й протитютюнову акцію.

В справі протижидівських виступів каже Жиборський, що були численні виступи в ріжних місцевостях, був напад на „Банк Людови", на селян, що служили в жидів. Спричинників у більшості випадків не виявлено.

Деякі „Луги" дійсно виконували свої обовязки, ратуючи від пожежі й не-українців; інші вели протидержавну роботу й спорадично відмовлялись гасити вогонь, коли горіли польські будинки.

На запит д-ра Шлапака відповідає свідок, що хоч Коновалець протиставився виборам до 1-го польського сойму, всежтаки українці перевели туди кількох послів.

Коновалець у часі побуту на Наддніпрянщині скомпромітувався. На численні закиди української опінії оправдувався у виданих ним „Причинках до історії Січових Стрільців"; мовляв: був молодий і тоді панувало безголовя і т. п. Прогріхом уважали факт, що коли до Коновальця звернулися зі Східньої Галичини по поміч, він відповів, що для нього куди важніщий „золотоверхий Київ", ніж Львів. Позатим стверджено, що за допомогою Коновальця німецькі війська переводили пацифікацію України.

Про винагороди оборонців у процесах знає свідок з архівів Сеника. Про заперечення д-ра Шехевича й д-ра Старосольського, переслуханих на процесі, дізнався з часописів.

Костарів і Кожевників вилетіли з організації. Костарову закинув Мартинець, що той є на услугах польської й большевицької розвідки.

Предсідник відкидає цілу низку внесків д-ра Шлапака, після чого суд виголошує постанову, **якою покарано д-ра Горбового, д-ра Шлапака й д-ра Ганкевича гривною, по 200 зл. кожного.**

Д-рові Горбовому, який хоче в тій справі поставити внесок, предсідник відбирає голос.

Свідок Жиборський на відповідний запит д-ра Горбового спростовує свою попередню заяву в справі транспорту літератури в той спосіб, що каже, що транспорти йшли теж через Вильно.

Внесок д-ра Горбового на відчитання деяких виїмків до уладу ОУН відкинено.

(Далі буде).

Бруно Корра.

ЗІРКА

Після пятьлітнього бездітнього подружжя Джузепіна вистаралася сірого кота, а одного вечора Едмондо приніс додому зелену папугу. Кота назвали Ромео, папугу Клето. Якийсь час трикімнатна портієрка не здавалася вже така понура та порожня. Колиж опісля Едмондо й Джузепіна стали знову почуватися самітними, постановили адоптувати дитину з сиротинця. Маленька Єлисавета одержала їх назвище: Майоні. Мала три рочки, біляве волосся, сині очі, ніжні ручки. Чесний Едмондо й добряча Джузепіна небаром стали уявляти собі, що дитина може дочка якогось великого пана. Та сусіди ще більше вірили, що сторож маркіза Сантаджеля мав дитину від білявої швачки, яка ще тому три роки була покоївкою в маркіза. А щоби затаїти це, Майоні примістив дитину в сиротинці та щойно тепер адоптував. Едмондові це подобалося і він думав: Хай собі люди говорять.

Він і його жінка, обоє були старосвітські люди, вірні своїм панам. Покірні, а рівночасно горді, привикли до цього багатого дому, в якому жили. Вірили, що в лиці сироти, яка стала їх дочкою, відкрили панські риси й тому ще більше привязувалися до неї та були вибачливі на вередливість дитини. По обіді Едмондо лазив по хаті рачки з Єлисаветою на плечах, а Джузепіна була щаслива, що дитина бе її своїми рученятками, що були схожі на руки ляльки. Кіт Ромео розумів, що дівчинка мусить тягати його за хвіст, а папуга Клето мала найбільші успіхи, як наслідувала тонесенький голосочок і помилки дитини. Любов, що пробудилася в серці адоптованої дочки, видно творила чудеса, бо півтора року після того, як Єлисавета опинилася в Едмондовій хаті, родина збільшилася, хоч цим разом не зверталася до сиротинця. Новонароджену охрестили Адою.

Літа минали. З вигляду та вдачі Ади видно було, що вона рідна дочка Едмонда та Джузепіни. Погана з лиця як вони, та як і вони з малку привикла до служби та праці. Не треба було її вчити тріпати килими та чистити мосяжне поручня в сінях. Її руки були вроджені до мітли, мітолки та ганчірок. Здавалося, що її каштановате волосся все було вкрите верствою пилу. Навіть у неділю могла ще раз так причепуритися, все здавалося, що вона в лахмітті. А Єлисавета з кожним роком була гарніша й вередливіша. Можна було її вдержати лише тоді, коли треба було вшити собі самій білля чи суконку. З матерії, купленої за кілька лір, уміла прибратися наче царівна. Правді Едмондо та Джузепіна більше любили Аду, одначе Єлисавета полонила їх своєю красою. Ада віддзеркалювала в собі їх сіре животіння. Єлисавета була їхнім „я", що бажало видістатися на вищий щабель.

Коли маркіза переходила попри портієрку, зупинилася часом і сказа обом дівчаткам кілька пестливих слів. Тоді Ада була така несмілива, що ледви могла вимовити яке слово; Єлисавета щебетала ввесь час відважно, яку сукню мала на собі маркіза, який капелюх, рукавички, черевики, кожду мережку, кожду стяжку.

— Що робитимете, як підростете? — спитала раз маркіза. — Чи будете тим, чим ваша мама?

Ада притакнула головою; Єлисавета сказала: — Я ні. Я буду танцівницею. Славною танцівницею, які можна бачити лише в театрі.

Едмондо й Джузепіна здумілися на таку Єлисаветину відповідь. Не лише тому, що не хотіли згодитися на такий фах, але й тому, бо знали, що маркіза була в театрі, заки вийшла замуж. Одні говорили, що вона була співачкою, інші, що танцівницею. Тому заборонили Єлисаветі в присутности господині говорити слова „співачка" й „танцівниця". Та потім маркіза сама зійшла на таку розмову, запросила Єлисавету до себе до вітальні, щоби бачити, як дівчина вміє танцювати. До кількох місяців вдалося маркізі вговорити Едмонда й Джузепіну, щоб дозволили своїй адоптованій дочці ходити на науку танців. Маркіза поборола їх упередження та сказала їм, що фах танцівниці в нинішніх часах такий сам чесний, як кожний інший, а крім того дає змогу зробити щастя.

Учителька танців не могла нахвалитися Єлисавети. — Коли лише вона матиме охоту й розум — говорила учителька — то зробить велику карієру. — Ніколи не мала ліпшої учениці. До двох літ не потребувала вже далі вчитися. Дебют її відбувся в одному провінціональному театрі, далеко від міста, в якому жили Майоні. Відтепер у портієрці стали слідкувати за переможним походом Єлисавети, про який довідувалися з часописних вирізків, що що дня приходили з почти. Вона виступала в Салерні, в Казерті, Вітербі, Люцці, Специї, Ферарі, Модені, Пармі, Падуї, Больоні, Фльоренції. Ішла чимраз вище. Вкінці Едмондо й Джузепіна одержали листа з вісткою, що її заангажували на ввесь сезон до одного з найбільших театрів у місті й відси пішла далі шляхом слави.

Небаром появились афіші, що сповіщали про виступ Єлисавети Майоні в ролі прімабалерини в інсценізації „Веселки". Едмондо, Джузепіна й Ада не томилися відчуванням на кожному вузлі вулиці свого сірого портієрського назвища, яке їм тепер здалося ясним у сяйві слави. Потім усю зиму були на кожній виставі „Веселки". Театр, що з їхніх місць на галерії подобав на провалля, вибиване оксамитом, казково освічене сотками електричних сонць, на початку вистави пірнув у рожево-фіолетному сумерку. На сцені йшла тепер мімічна історія дівчини, яку представляла Єлисавета, що була дочкою веселки. В ній закохався князенко. Хоч обоє кохалися, не могли цілуватися, бо цілунок був заборонений небесним творінням. Та дочка Веселки й гарний князенко танцювали так довго, що їх уста таки стрінулися. Голосний грім струс небом і нещасний князенко осліп. А дівчина, примана красою, танцювала вгору по веселці, аж до неба. Там перемінилася в зірку, що помало стала меркнути та вкінці погасла...

Яка радість, яка втіха була на другий день пополудні, як дочка веселки, в дорогому футрі та в самоцвітах наче міліонерка прийшла до портієрки Майонів! Вони ледви зважилися поцілувати її, наче боялися, що й вона моглаб осліпнути. Подали їй філіжанку кави, та Єлисавета воліла чарочку руму. Потім насклада на повну попільничку недокурків, випила ще одну чарочку руму та гуторила про театер, імпресаріїв і законтрактування. Її непосидючість, невгамовний сміх, курення та пиття затривожили Едмонда й Джузепіну. Мимоволі згадали слова вчительки танків: „Вона зробить велику карієру, коли лише матиме охоту й розум". Едмондо зібрав усю відвагу, підніс погрожуючо палець угору та сказав:

— Вважай, Лизавето, будь розумна!

Як скінчився сезон, Єлисавета відїхала. Вирізки з часописів, що тепер приходили, були французькі. Майоні розуміли лише імена міст, у яких Лесистра виступала: Париж, Бордо, Брюселя. Після кількамісячної мовчанки дістали лише кілька кореспонденток з поздоровленнями і підписом: першу з Льозанни, другу з Риму, третю з Катанії. Потім рік, два роки зовсім нічого. Та Едмондо що тижня купував театральний журнал, у якому часто приходило назвище Єлисавети Майоні. Так довідалися, що вона не виступала вже в театрах, лише в варієте. У Венеції, Анконі, Неаполі, Барі, Таренті, Бріндізі та Месині. Вкінці в усе менших містах, у Казерті, Терні, Чезені, Ченто й Местре. Спис міст віддзеркалював, як скоро підупадала її карієра.

Одного дня перед обідом звилася в портієрці зовсім несподівано — Єлисавета. Була в старому витертому плащі та брудній баскійській шапочці. Вихудла, сильно помальована, з пригаслими очима, виглядала на пятнадцять літ старша. Розповідала своїм переляканим прибраним батькам, що опинилася без заняття та побуде кілька днів у них. Чи не моглаб запросити на обід свого приятеля, молодого геніяльного музика? Вони згодилися, та вона вже була запросила його. Він прийшов точно, сухий, з розкуйовдженим волоссям, у брудному ковнірці, витертих маншетах. При обіді із за чотирох, а Єлисавета підчас обіду розповідала...

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

НА ЩО ПРЕЗИДЕНТ?

У новім дитячім тижневику „Де Бойс енд Ґерлс Нюзпейпер", що появився недавно в Ню Йорку, поміщений на першій стороні привіт президента Рузвелта.

Пише в цім привіті президент, що така ґазета в Англії зробила велику прислугу англійським дітям; тому він сподівається, що така ґазета зробить таку саму добру службу в Америці.

Чи є в тім привіті сказано щонебудь, що поможе дітям розвинутися або поступити наперед?

Нагадується звичай, що дозволяв кождому чоловікові зайти на авдієнційних годинах до Білого Дому та „зробити шейк-гендз" з президентом. Може це кому подобалось, але чи був з того кому якийсь пожиток? Як президент Рузвелт мав відвагу скасувати той звичай, то чому не скасувати звичаю посилати поздоровлення на такі підприємства, як отся дитяча ґазета?

ЩЕ ОДНА ҐРАТУЛЯЦІЯ.

Не минуло й тижня від тамтої новинки, а вже в ґазетах появилася інша, що, мовляв, дня 1-го січня в одній церкві в Ню Йорку святковано 73-тю річницю проклямації президента Линколна про визволення рабів на волю. Очевидно, свято уладжували мурини.

Нічого в тім святі дивного, бо й в Галичині колись святковано память дня скасування панщини.

На це свято президент Рузвелт теж посилає телеґраму й у ній вихваляє „справді гідний поступ", який зробили мурини за останні часи в рільництві, промислі, шкільництві, мистецтві й науці та в заходах стати добрими горожанами.

Можливо, дуже можливо, але чи хвалити муринів за великий поступ це ознака доброго смаку? Чи якраз це не пахне трохи вивищуванням білого понад чорного, що датується ще якраз з часів перед скасуванням рабства?

ДЕ ПОСТУП?

Нам здається, що муринові нема більшої приємности, як дістати похвалу від білого чоловіка. Що такі мурини є, це певна річ. Зовсім певно, що знайдуться мурини, кі скажуть. „Бачите, який поступ ми зробили, що нас аж самий президент Злучених Держав за поступ хвалить!"

Та чи багато таких буде? Ось у Ню Йорку ставлять тепер оперу під наголовком „Порґі енд Бес", котра представляє життя муринів на полудни, котрої музика спирається на муринську народню музику, в котрій актори й акторки все мурини. Американська критика не має слів похвали на вихвалення штуки, а тимчасом театральний критик „Ню Йорк Ворлд-Телеґраму", Роберт Ґарленд, пише, що самі мурини відносяться до штуки з великим упередженням. Вони кажуть, що як білі штуку хвалять, то це ще не значить, що вона добра. Хто знає, чи це одно вже не доказує, що вона зла.

Виходить з того, що американські мурини вже виросли з того стану, в якім вони напинали наперед груди, як білий пан поплескав їх по плечах і сказав: „Ґуд бой, Джан!" Кождий народ, що підноситься з низького рівня культури на вищий, спершу переходить через такий вік, що йому приємно, як його інші хвалять; але з часом він перестає на це звертати увагу та дивиться за тим, чи щось комусь у ньому подобається.

Дозрілий нарід уважає себе суддею свого поступу, а не інші народи.

РОБЛЯТЬ ПОСТУП, ТА НЕ ВСІ.

Менше-більше в тім самім часі, як святковано річницю Линкольнової проклямації про визволення муринів з рабства, муринська школа, звана „Таскеґі Інститут", подала до публичного відома звіт з линчів муринів в Америці в 1935-тім році.

Показується з нього, що минулого року в Америці злинчовано, себто вбито без суду, 20 муринів. Значиться, 73 роки по проклямації визволення муринів в Америці ще далі убивають муринів без суду, як собак.

І замітно, що в 1935-тім році вбито в линчах 5 муринів більше ніж у 1934-тім. Значить, мурини може поступ роблять, але білі не роблять.

„РОЗГОРТАЄТЬСЯ БОРОТЬБА НА ПІВДЕННІМ ФРОНТІ".

Під таким наголовком большевицькі „Вісти" розказують з радістю про те, як етіопці скріпляють свою боротьбу проти італійської інвазії. У передовиці „Вісти" закликують усіх і вся до спільного фронту проти фашизму.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

РЕНКІН, ПА.

Замітний поступ.

Життя у нашій громаді зростає. Особливо, коли засновано в нас 18 Сотню Чорноморських Січей, що сталося в липні минулого року. Щирих українок зорґанізовано при Червонім Хресті, що є при Січи. Рішено теж мати свій Український Народний Дім і він уже є. Бачимо, що де є розуміння орґанізації, там твориться сила.

А. Кушнір.

НОРТГЕМПТОН, ПА.

Свято Державности.

Наша громада теж відчула світлі Листопадові Дні й теж не забула з їх нагоди зібрати жертви на рідний край. Ото громада, що зорґанізована при укр. греко-кат. церкві св. Івана Хрестителя, відсвяткувала дня 24. листопада Свято відродження української державности на Західній Україні. Свято зачалося панахидою за полеглих наших героїв, яку відправив місцевий парох о. В. Уляницький, згадуючи притім за Перший Листопад і нашу ґеройську визвольну боротьбу та взиваючи нас до дальшої матеріяльної піддержки Рідного Краю. Візвав теж і місцеві товариства до таких жертв.

Заходом аматорського співацького Кружка при згаданій церкві відбувся тогож дня під проводом дяковчителя Зенона Градковського святочний концерт при виповненій публикою галі. Годі описувати тут усі точки концерту та писати про співи стрілецьких пісень, деклямацій й т. п., що навіяло нас духом рідної землі. Тільки зазначу, що публика прислухувалася тим продукціям дуже поважно. Був цілковитий спокій і святочний настрій. А виконавців програми оплескувано щедро й щиро. Святочний бесідник о. Уляницький згадав за тих героїв, що життя своє кладуть на вівтарі Вітчини, і візвав в імені тих героїв до єдности і дальшої боротьби за волю України.

Збрка підчас панахиди виносила $19. Л. Демчук $1, разом $20. Бр. св. О. Николая, від. 18 Провидіння, $10, Сестрицтво св. Ольги, від. 318 У. Н. Союза, $10. З концерту $26. Разом вислано до Обєднання $66 з таким призначенням: $58 на поміч інвалідам у Львові, а $8 для тих політичних вязнів, що їх суд'ла Варщава.

Думаю, що те гарно відбуте свято скріпить духа громади і додасть їй охоти далі памятати за наш Рідний Край і за нашу народню справу.

Лука Демчук.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

З діяльности Тов. У. А. Горожанок.

Дня 29. грудня 1935 р. відбулися річні збори Тов. У. А. Горожанок. Вправді вибору уряду не було, бо через сніговію членкині не явились у потрібнім числі. Та забава, яка в нас все є получена з річними зборами, таки відбулася, бо все, що треба, вже було приладжене. Членкині уряду приготовили гарну перекуску і приявні жінки забавились весело й гідно. Підчас забави членкині перевели між собою збірку на закупно ще дечого, чого не доставало, щоб забави далі продовжати.

П. Е. Слободян сама покрила потрібні кошти, а зібрані $4.25 призначено на пропозицію пані Насевич на пресовий фонд „Жіночої Долі". Пані Рудакевич, яка була тостместеркою, додала до цього свою жертву і своє добре слово, а приявні зложили ще $6.25, значить разом $10.50. Беручи під увагу мале число зібраних, це гарна збірка. Членкині Тов. Горожанок все щиро відносяться до збірок на народні потреби й щодо жертвенности ведуть перед. Можна сказати, що вони дійсно розуміють народню працю і ставляться до громадських справ серіозно.

Шкода лише, що ще так багато жінок сторонить від наших організацій. Чи не мають сміливости, чи байдужні на все, чи тримаються ще перестарілих традицій, що жінці не до „політики"? Жінки! Закиньте ці старомодні переконання і ставайте в наші ряди, бо народня нива вимагає багато праці. Рідний край потребує помочі. Там у Варшаві позасуджували найкращих дітей нашого народу! Нашим обовязком їм допомогти, бодай в часті облекшити ті їхні муки, які вони будуть мусіти зносити ціле своє життя в лядській тюрмі. Ми повинні потішити матерей тих засуджених, яких біль і страждання ми, жінки, найкраще відчуваємо. Їм треба помоги, і багато іншим цілям. Тому хай буде в наших жінок така новорічна постанова: вступити якнайскорше до жіночої організації і разом з іншими працювати разом для добра народу.

О. Ш.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Із свята коляди на Рідну Школу.

На святі коляди на Рідну Школу, що відбулося в Ню Йорку в неділю, 12-го січня, зложило Тов. „Запорозька Січ" $11.00.

Докінчення збірки з коляди і ярмарок на предмети відбудеться в неділю, 9-го лютого, в год. 3-тій пополудня, в Народнім Домі. Тоді будуть могли зложити коляду ще ті товариства, щор досі не мали нагоди.

Центральний Комітет.

Тимчасом з Греції доносять, що грецькими водами пливуть большевицькі кораблі, наладовані нафтою, призначеною для фашистівського уряду, для вжитку на війні проти Етіопії.

Як звичайно, принципіяльні оборонці покривджених біга-оборонці покривджених: товаришують з заяцями, а рівночасно полюють з хортами.

ІТАЛІЯ І СОВЄТСЬКА РОСІЯ

Як була не так іще давно згадка, в Міляні відбулися перед московським консулятом фашистівські демонстрації, підчас котрих фашисти вигукували: „Геть з московським большевизмом, хай живе незалежна Україна"! Треба відмітити цю асоціяцію ідей, що вже мимоволі вяжеться в рядовому фашизмі між протисовєтською ідеєю і незалежністю України. Тою демонстрацією італійці хотіли очевидячки виказати, що совєтська Росія не має ніякого права переводити, і особливо завзято пропаґувати, економічні санкції проти Італії за напад на Етіопію, поки сама не звільнить України, якої ніяк не можна навіть порівнювати з варварською Етіопією.

Цікаво відмітити також, що в своїй протисанкціоністичній боротьбі Італія, переводячи бойкот не тільки рідних промислових, але й інтелектуальних та культурних продуктів, виразно зазначила, що, забороняючи репродукцію в Італії всіх творів — музичних, театральних і т. д. — російських авторів, робить виняток для тих з них (а також для українських), котрі виразно зазначили своє відношення до „варварського" російського уряду, виемігрувавши з Росії. Таксамо на російських і українських артистів, що мають так звані нансенівські пашпорти, не пошириться заборони праці, яка впала на всіх артистів санкціоністичних країн.

Московський уряд, ідучи в цьому відношенню слідом за англійським, у своїх офіційних виступах підкреслює своє бажання підтримати дружні відносини з Італією; але Італії вже тепер дуже добре відомо, що криється за тими зверхніми лицемірними заявами. Італійський уряд добре знає, що на останньому, VII, комуністичному конгресі, що відбувся в Москві, італійського делеґата, Ерколі, коли він зявився на трибуні, ввесь конгрес витав гучними оплесками та вставанням з місць, супроводячи ці віщання пошани недвозначними вигуками: „Хай живе вожд" (дуче) італійського пролетаріяту, один з найкращих провідників Комінтерну!" Тут оповідають також, що на тому конгресі сформовано — „на всякий випадок" — новий італійський уряд на чолі з отим Ерколієм. Все тут відоме, і певно захоплення не викликає. Остання спроба комуністичної революції в Бразилії, де головна роля випала також на одного з членів цього останнього комуністичного конґресу, зрештою виразно виказує, що ці члени Комінтерну, як Ерколі, не є тільки оперетковї фіґури, але й досить небезпечні знаряддя в руках Москви. І це розуміють уже не тільки в Італії, але й у всіх інших країнах Европи, включаючи сюди й Францію, що недавно завязала була союз з Росією, якого, що правда, ще досі не ратифіковано. Отже варто відмітити, що „Ля Тем", офіційний орган французького міністерства закордонних справ, так писав з приводу подій у Бразилії:

„Це перший раз, що революційний комунізм проявляється з такою силою в Південній Америці, і притому в Бразилії, та ще як цілком зорганізована сила, що зміряє захопити владу для переведення соціяльної революції. Ми знаходимося перед повстанням, що було підготоване дуже пильно і вибухло в найбільше віддалених одна від одної місцевостях. В цьому повстанні можна ясно виріжнити методи і тактику всіх отих комуністичних агітаторів, що нам відомі з усіх тих країн, де вони вспіли вибудувати центральні організації, постійно звязані з керівниками III інтернаціоналу", себто з Москвою. Треба пригадати собі, додає цей часопис, що на Комуністичному Конгресі, який відбувся в Москві в серпні і вересні, делеґати комуністичної бразилійської партії представили в III Інтернаціоналі доповідь про те, що внутрішня ситуація Бразилії є нібито дуже сприятлива для збройної акції мас, якщо використати не тільки комуністичні, але й усі інші „антифашистівські й антиімперіялістичні" елементи, які можна було би затягнути в „народній фронт".

В Італії, наскільки можу судити, думають так, як думає французький офіціоз, але ще й додають, що III Інтернаціонал, себто фактично Москва, тому так поспішився з революційним рухом у Бразилії, що бразилійський уряд, як відомо, відмовився пристати до санкцій проти Італії, санкцій, які відбуваються під високою протекцією Великобританії та совєтської Росії.

Українська кольонія в Італії теж не могла залишатися байдужою до тих подій, що відбуваються в світі під покришкою „санкцій", і на чергових зборах ухвалила резолюцію, яку італійські часописи широко видрукували:

„Українці, які перебувають у Римі, зібрані в своїй „Громаді" на зборах 1. грудня 1935 року, вважають своїм обовязком піднести найбільш урочистий протест проти нелюдських санкцій, пристосованих до Італії, як максимальний вияв найбільш явного лицемірства. Вони вказують цілому світові на такі санкціоністичні країни, як совєтська Росія та Польща, що, захопивши збройною рукою з нечуваними насильствами Україну, яка проте не заперестає невблаганої боротьби за свою незалежність, продовжують гнітити її в найбільш варварський спосіб, не зважаючи на безчисленні петиції, що правильно зникають, як у могилі, в архівах Ліґи Націй".

Евген Онацький, Рим.

Серед малярів.

Критик оглядає образи маляра-футуриста.

— Що ви малюєте? — питається критик.

— Малюю, що виджу.

— Шкода, велика шкода — відповідає критик, — що ви не видите того, що малюєте.

дала, що й маестро Сірторі й вона впали жертвою злочинних імпресаріїв, які присягли собі, що знищать їх, коли вони самі не підріжуть собі горла. Після чорної кави та після кількох чарок руму розговорився і виголоднілий музик. Присягався, що своїм талантом може побороти всіх ворогів і впевняв, що набудуче міліони, які дістане за авторські права, вложить у камяниці, бо не має довіря до промислу й банків. Вкінці взяв олівець і став рахувати на часописі:

— Скажімо, що кожна нота, яку напишу, принесе мені лише пять лірів, то чи можете уявити собі, які маєтки зібю я завдяки мому талантові? За той час, який я втратив у вас на обіді, себто за півтори години, міг я заробити не менше як сімсот пядесять лірів! Що ви на це скажете?

Едмондо не важився сказати ні слова, бо боявся, що цей великий ґеній може домагатися відшкодування. Та Джузепіна поблідла, бо тоді, як усі виглядали крізь вікно, щоби бачити авто маркізи, що саме переїздило, мимохіть запримітила, що великий музик сховав у кишеню цілу пригорщу цукру. Пять днів була Єлисавета в них, а голодного композитора мали в гостях на десятьох обідах. Одного пополудня сказала їм Єлисавета, що її заанґажували до Ґенуї. Того самого вечора вона відїхала й обіцяла незабаром написати. Та минали тижні й місяці, а вони не мали від неї вістки. Також її назвища не було в театральному журналі, який Едмондо все ще купував.

Вони ввесь час думали про неї, здогадувалися, що вона хора й голодує, та складали до скарбонки всі ощадности, щоби післати їй, як лише дістануть від неї вістку. Та як прискладали тисячу лір, думали, що краще буде дати їх до банку. Так то зложилося, що Джузепіна в комоді під стосом простирал, замісць щадничої книжечку на 27,000 лір знайшла листа. То був останній лист Єлисавети Майоні до її прибраних батьків: „Беру гроші, бо я їх дійсно потребую. Їду до Америки. Не малоб змислу, щоб ви повідомляли про це поліцію. Колиб мене й відшукали та замкнули, я вже видалаб гроші, а ви нічого не дістали би. Що я роблю, роблю з біди. А біда не знає законів. Єлисавета".

Вони не повідомляли поліції. Джузепіна поклала між білля нову щадничу книжечку на тисячу лірів. Життя знову поплило одноманітним руслом. Ада віддалася за столяря. Едмондо посивів, кіт Ромео згинув. Коли обоє згадували Єлисавету, не могли здержатися від обурення.

Та часом, як заяснів новий день, папуга Клето напів крізь сон вимовляла імя, що тепер звучало наче імя померлої... Тоді зявлялася тінь утікачки та торкалася серед мрій і спогадів висків обоїх старенькиx, які в серці вже давно були простили їй. То вже не була більше недобра, невдячна, брехлива, злодійка Єлисавета. То була ясна зірка, що там на другому кінці веселки помало меркла та вкінці погасла.

М. Зощенко.

ПАЛАЖКА

Палажка була жінкою неграмотною. Навіть свого назвища не вміла підписати.

А муж Палажки був відповідальним совєтським працівником. І хоч був він чоловік простий, зі села, але за пять літ побутут в місті, як видно, виробився. І не тільки назвище своє підписував, але, хто зна, чогоб він не потрапив.

І дуже він журився тим, що жінка його була неписьменна.

— Навчися, Палазю, хоч назвище своє підписувати — говорив до Палажки. — Таке легеньке маю назвище, лише з двох складів, — Куч-кін, а ти не потрапиш... це дуже сумно...

А Палажка, знаєте, рукою махне й відповість:

— Навіщож, Іване Миколаєвичу, воно мені здалось? Літа мої йдуть. Рука не дуже то й вигинається. Навіщож мені тепер на старість вчитися букви складати? Хай краще молоді піоніри вчаться, а я й так літа переживу.

Муж Палажки був чоловік дуже занятий і на жінку багато часу не міг витрачати. Покиває лише головою — ей, Палажко, Палажко... І мовкне.

Одначе раз Іван Миколаєвич приніс спеціяльну книжку.

— Це — каже — Пазю, найновіщий буквар-самоучок, зложений на основі останніх метод. Сам — каже — тобі показуватиму.

А Палажка, усміхнувшись, взяла буквар у руки, покрутила ним і сховала до комоди: нехай — каже — дітям, чи там і внукам здасться.

Але раз якось взялася Палажка до роботи. Треба було зреперувати маринарку Івана Миколаєвича, бо рукав протерся.

Сіла собі Палажка при столі. Взяла голку. Впхала руку під маринарку — щось шелестить.

„Може гроші?" — подумала Палажка.

Дивиться — лист. Гарна й чиста коверта, букви дрібненькі, ще й папір кольонською водою чи перфумами пахне. Здавило серце в Палажки.

„То це — подумала — Іван Миколаєвич обманює мене? То він листовно романсує собі з порядними дамами й кпить собі з мене, дурної анальфабетки?"

Глянула Палажка на коверту, добула листа, розгорнула — ані руш, звісно, неписьменна.

Перший раз у життю жалувала Палажка, що не втне читати.

„Хоча — думає — чужий це лист, але я повинна знати, що в нім написано. Може моє ціле життя від того зміниться й краще булоб на село, до селянської роботи їхати?"

Заплакала Палажка, стала пригадувати собі, що Іван Миколаєвич останніми часами якось відмінився — про вусики став дбати й руки частіше мити.

Сидить Палажка, глядить на листа й ревно поплакує. А листа прочитати не може. Чужомуж показувати — сором.

Сховала Палажка листа до комоди, залатала маринарку й стала нетерпеливо ждати Івана Миколаєвича.

Як прийшов, Палажка нічим себе не зрадила. Навпаки, рівним і спокійним голосом розмовляла з мужем і навіть натякнула йому, що радаб навчитися письма, що її остогидло вже бути темною й неписьменною бабою.

Дуже зрадів цим Іван Миколаєвич.

— Знаменито! — сказав. — Букви я сам тобі показуватиму.

— Ану, показуй! — озвалась Палажка.

І пильно глянула на рівно підстрижені вусики Івана Миколаєвича.

Два місяці день-у-день вчилася Палажка письма. Терпеливо складала слова, писала букви й училася цілих речень. Кожного вечора витягала з комоди таємний лист і пробувала відгадати його скритий зміст.

Було це не зовсім легко.

Аж у третім місяці розкусила Палажка того горіха.

Раненько, як Іван Миколаєвич пішов до роботи, витягла Палажка з комоди листа й почала поволеньки відчинувати.

З трудом відчитувала делікатне письмо; додавав їй охоти ледви чутний запах перфуми.

Лист був заадресований до Івана Миколаєвича.

Палажка читала:

„Шановний Товаришу Кучкін!

„Висилаю Вам замовлений буквар. Думаю, що Ваша жінка за два-три місяці присвоїть собі зовсім ці мудрощі. Намовте її й обясніть їй, що сором бути неписьменною бабою.

„Зробіть це конечно, Іване Миколаєвичу.

„З товариським привітом

„Марія Блохіна".

Палажка два рази прочитала той лист і, стиснувши до болю зуби, ніби чуючи якусь незнану ближче кривду, — розплакалась.

(Пер. **К. Данченко**).

На вулиці.

На вулиці стоїть маленький хлопчик і плаче. Підходить якась милосердна пані й питається:

— А ти чого плачеш, мій маленький?

— Прошу пані, через артретизм і ревматизм.

— Що? Ти такий молоденький — то не може бути!

— Ні, прошу пані, то правда. Я не знав, як ці слова треба писати й учитель записав мені злу ноту.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

Різдвяний дарунок.

Жіноча секція Українського Демократичного Клюбу, від. 22 Союза Українок, як кождого року, так і цього, ухвалила на своїх зборах дати з каси $30 як Різдвяний дар на ріжні цілі в ріднім краю і тут в Америці.

Призначено вислати через Обєднання $5 на Рідну Школу, $5 на боєвий фонд і $5 на українську лічницю у Львові.

Також призначено $5 на український музей і бібліотеку в Стемфорд і $10 до Центрального Комітету в Джерзі Сити на бідні українські родини.

Можна ствердити, що як уряд так і члениці Українського Жіночого Клюбу працюють згідно й совісно. Місячна вкладка виносить тільки 10 ц., але й з того є прихід. Крім того клюб влаштовує ріжні імпрези, а зібрані таким робом гроші призначує на ріжні народні цілі, як теж не забуває на наші бідні родини і сироти в нашій громаді.

Анна Наконечна, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

На визвольну боротьбу.

На ґенеральнім зїзді Орґанізації Чорноморської Січи в днях 21-го й 22-го грудня зібрано на боєву акцію $26.38 і ті гроші переслано до краю через Обєднання. По $1 зложили: Л. Мишуга, В. Вагнер, К. Гладка, В. Кушнір, В. Ремінник, Г. Райнградт, М. Отрок, І. Ґелета й М. Дячик. Дрібними датками зібрано $17.38, отже загальна збірка виносила $26.38.

Василь Жуковський, референт фін.

ВОТЕРВЛІТ, Н. Й.

На політичних вязнів.

Дня 22. грудня відбулися річні збори від. 13 У. Н. Союза в галі укр. дем. клюбу. По закінченні зборів члени позасідали за столи та при перекусці вели гутірку про ріжні справи. Опісля гром. І. Урбан забрав слово. Він говорив про теперішні відносини на рідних українських землях, про те, як ляхи катують та знущаються над нашим народом, а зокрема, як вони винищують нашу найкращу молодь, самий найкращий цвіт народу. Кожного українця мусить боліти серце, коли він читає про той процес у Варшаві, про суд ляха над 12 молодими хлопцями й дівчатами, про ті катування, які вони мусіли переходити на протязі півтора року тюремної неволі. Та це замало, коли ми їх будемо жалувати. Нам треба їм помогти. І на заклик бесідника присутні зложили $6.25, які то гроші переслано через Обєднання на призначену ціль. Зложили: П. Ковальчик і М. Мадараш по $1: І. Урбан, Н. Древецький, Галайко, П. Риганич, В. Мадараш і А. Тижбір по 50 центів: П. Рончковський, В. Футулуйчук, Я. Вовчко, А. Дзямба й Н. Смерек по 25 центів.

М. Мадараш.

СПРАВА ЗВИЧАЙНОГО ЗЛОДІЯ.

Вязниця празької дирекції поліції робить враження окруженої твердині.

Скрізь загострені стійки. Поліційний старшина з начальником вязниці двічі денно провіряють келії.

Що скоїлось?

Це сидить „звичайний" злодій, тільки що совєтський підданий — Козімов.

Під його келією постійна, скріплена стійка. Раз-у-раз крізь дірку підглядають, чи Козімов не щез, наче камфора.

І все те тому, що — як подають совєтські власти — Козімов хотів „погуляти".

Очевидно, наказ пильнування вязня — „злодія" прийшов унаслідок вимоги совєтського уряду. Так і виходить, що о той „звичайний злодій" не такий дуже звичайний.

Козімов у розмові з поліцаями заявив, що його доля вирішена і що після видачі Совєтам — його негайно розстріляють.

ВІДБУДУЮТЬ РАЙ.

Уряд Іраку (Персії) та кілька лондонських будівельних фірм працюють над зладженням велитенського пляну: відбудови біблійного раю. Перські та ґрецькі історики описують якнайточніше врожайність і красу країни між Евфратом і Тигром — де колись був город Еден; одначе описують теж, що потім ця країна перемінилася в пустиню. Відбудова цієї країни коштуватиме майже шість міліонів долярів, а тоді знову пишатимуться там ґарні пальми. Самособою, що тоді повстануть там також велитні кукурудзяні поля та плянтації бавовни. Біля Кутель Амари, де 1915. року мусіли піддатися туркам англійські війська ґенерала Тавнсенда, побудують величезну ґреблю поперек ріки Тигра та сполучать каналом висохле річище ріки Шот ель Гараф. Це річище переходить серединою Іраком між Евфратом і Тигром, коло самого міста Ур.

Будова раю триватиме два роки.

НОВІ КНИЖКИ, ЯКІ МОЖНА НАБУТИ В КНИГАРНІ СВОБОДИ

Мельник-Матвіїв, Микола. — **ЗА РІДНЕ ГНІЗДО**	25
Матісен, В. — **ЗАЧАРОВАНИЙ ГОДИННИК.** Трапляються і в нас час до часу малі, але вартісні книжочки. Вони не лише цікаві змістом, як для молоді так і для старших, але мають у собі багато з тої краси, якої так брак у популярній дешевій літературі. До таких належить і Зачарований Годинник.	28
Мордовець, Данило. — **ГЕТЬМАН МАЗЕПА.** Іст. повість в 2 томах	1.00
Монкевич, Борис. — **ЧОРНІ ЗАПОРОЖЦІ.** Зимовий похід й остання кампанія Чорних Запорожців. Зі схемами й ілюстраціями, брош.	80
МОНОҐРАМИ до хрестикового вишивання	65
МАҐІЧНІ ШТУКИ ДЛЯ РОЗВАГИ СТАРИХ І МОЛОДИХ	20
Опільський, Юліян. — **ЗОЛОТИЙ ЛЕВ.** Оповідання.	30
Опільський, Юліян. — **ІДУ НА ВАС.** Іст. повість. Автор вибрав історичну тему „Про князя, що чужої землі шукаючи, та свою втеряв", вплітаючи другу, романічну, як боярин-Іагой відвагою і розумом боярство собі вернув та з милою одружився. Своїм оповіданням обіймає автор останні місяці життя Святослава з невдачним походом на Дунай, та на їх тлі зобразив побут давньої Руси. Опр. $1.25, брош.	75
Орксай, Баронесса. — **БАҐРЯНИЙ ЦВІТ.** Повість з часів франц. революції. В 2-ох томах. Одна з найкращих повістей сучасної Анґлії про давні страшні часи т. зв. „Великої Революції"	1.00
Підмогильний, В. — **В ЕПІДЕМІЧНОМУ БАРАЦІ.** Нарис. Цей нарис молодого таланового автора малює як неможна краще атмосферу, в якім жиє сучасне покоління на Україні	30
Поліщук, К. — **ГУЛЯЙПІЛЬСЬКИЙ БАТЬКО.** I — II Том	85
Поліщук, К. — **РОЗПЯТА ДУША.** Оповідання з латишського життя	20
Приймак, Михайло. **КСТИНИ.** Картини з Лемківщини	10
ПРО ПЛЕКАННЯ І ЛІЧЕННЯ ДОМАШНІХ ЗВІРЯТ. Практичний Порадник	25
Рогова, О. — **СИН ГЕТЬМАНА.** Іст. роман з часів Б. Хмельницького	1.00
Старицький, Михайло. — **РОЗБІЙНИК КАРМЕЛЮК.** Іст.оричний роман. Том 1—4.	2.50
Сімович, д-р Василь. — **ҐРАМАТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ** для самонавчання та в допомогу шкільній науці. Друге видання з одмінами й додатками. В полот. оправі	3.75
Толстой, Лев. — **ВІДРОДЖЕННЯ.** Два томи, в 3-ох частях. Автор описує кривду, заподіяну молодій дівчині шляхтичем, як її опісля вивезено на Сибір і як остаточно цей сам шляхтич пішов на Сибір за нею, щоби виблагати прощення	2.75
Українка, Леся — **ЖАЛЬ.** Повість	45
Українка, Леся. — **НАД МОРЕМ**	30
Українка, Леся. — **ПРИЯЗНЬ-РОЗМОВА**	45
Устіянович, М. — **СТРАСТНИЙ ЧЕТВЕР**	40
Франко, І. — **МОЙСЕЙ.** Четверте видання з передмовою	35
Франко, Іван. — **ЗАХАР БЕРКУТ.** Автор малює історію нападу Татар на село в Карпатах, якого мешканці не лише потрапляють оборонитися, але й побивають зовсім татарську орду та спиняють дальший похід Татар	1.50
Франко, Іван. — **З ВЕРШИН І НИЗИН,** збірник поетичних творів Івана Франка. В додатку „Зівяле листя" й „Великі Роковини". У біографічнім нарисі Івана Франка (Нап. Василь Верниволя) є 14 ілюстрацій. В оправі	3.40
Франко, Іван. — **ЛИС МИКИТА.** З ілюстраціями	60
Ф. С. — **БРАНЕЦЬ МОРСЬКОГО ОПРИШКА.** Іст. оповідання	35
Франко, Іван. — **ОПОВІДАННЯ.** Зміст: Малий Мирон. Грицева шкільна наука. Оловець. Борис Граб і інші	65
Филипчак, І. — **ЗА САН.** Іст. оповідання для молоді, 2 томи	40
Шевченко, Тарас. — **КОБЗАР,** з портретом автора, сторін 707, опр.	2.75
Шевченко, Тарас. — **ТВОРИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА,** в 3-ох томах, в опр.	8.50
Шевченко, Тарас. — **ТВОРИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА,** в 5. томах в опр.	15.00
Чайковський, А. — **ЧЕТВЕРТА ЗАПОВІДЬ.** Повість з галицького життя. Оправлена	1.25
Чайковський, А. — **ОЛЮНКА.** Оповідання з життя ходачкової шляхти. Оправлена	1.50
Чайковський, А. — **В ЧУЖІМ ГНІЗДІ.** Повість з життя ходачкової шляхти в двох частинах. Оправлена	1.75
Чайковський А. — **ЗА СЕСТРОЮ.** Оповідання з козацької старини з ілюстраціями, семе видання	50
Чайковський, А. — **ПОБРАТИМИ.** Іст. повість	85
Чайковський, А. — **НЕ БУЛО ВИХОДУ.** Історія одної парцеляції. Оповідання з галицького життя	35
Чайковський, А. — **НА УХОДАХ.** Істор. повість в двох частях	90
ЯК ДОБУТИ КРАСУ і задержати молодість та здоровля. Написала Осипа Заклинська на основі студій та косметичної практики в Празі. 50 ілюстрацій	75
Чайковський, А. — **КОРНІЄНКО.** Три томи	1.50
Чайковський, М. — **ЗА СИЛУ СОНЦЯ.** Фант. оповідання	90
Чехов, А. — **ОПОВІДАННЯ.** Переклав О. Бабій	25
ЗБІРНИК НАРОДНІХ ПІСЕНЬ в укладі на три голоси для ужитку шкільних хорів. Зладив Філярет Колесса	25
СОННИК АСТРА. Після халдейських, єгипетських та перських жерел. З нумерами	50

Всі письма треба адресувати так:

"SVOBODA,"

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ЯК ПОСТУПАЄ АСИМІЛЯЦІЯ В КАНАДІ

Є річи, про які нераз прикро балакати у вузькому кружку приятелів. А ще прикріше про них писати у пресі. Напр. про асиміляцію українських поселенців у Канаді рідко коли говориться, а ще рідше пишеться у пресі.

Виглядалоб, неначе питання асиміляції для нас не існує. Неначе нам з того боку не загрожує ніяка небезпека. Неначе діти українських поселенців в Канаді не піддадуть під чужі, небажані нам впливи, і не розпливаються в окружаючім нас морі.

Тимчасом всі ми зі щоденної обсервації добре знаємо, що так воно не є. Наші діти у містах не поодиноко, але масово тратять звязок з українським народом. Вправді по фармах асиміляція не йде так сильно і так скоро, як у містах, одначе і там її загроза існує, і то навіть дуже поважна.

Ми нераз перехвалюємося у пресі, на вічах і у приватних розмовах, що нас у Канаді є коло пів міліона душ. Тимчасом річ так мається, що українців у Канаді є куди менше, коли українцями вважати не тих, що походять від українських родичів, а тих, що себе за українців мають, що жиють українським життям, ним інтересуються і роблять усе, що в їх силах, щоб свою приналежність до українського народа на зверх маніфестувати і українському життю помагати.

Точної статистики українських людей, що вважають себе українцями, що цього не вкривають і в той або другий спосіб помагають громадському українському життю, не буде в Канаді навіть 100 тисяч душ. Решта це люди, що тільки балакають по українськи, бо другої мови, а головно англійської, не знають, і ті, які від нас вже відпали, хоч може до наших сусідів ще не вповні пристали. Особливо тих других є дуже богато. До тих треба би зарахувати молоде покоління українських поселенців, які не вспіли задержати при собі і для нашого народа своїх дітей, що ще вправді знають рідну мову, одначе вже не знають українського письма і справами українського народа не інтересуються.

Нас можуть запитати, на чім ми опираємо твердження, що число дійсних українців у Канаді не сягає 100 тисяч душ. Річ проста. Дійсними українцями ми вважаємо тільки тих, що читають українську пресу. А тих, що її не читають, ми вважаємо за пропалих. В Канаді маємо 4 українські тижневики. На підставі наших обрахунків і дослідів ми прийшли до висновку, що чотири тижневики мають більше-менше 30,000 передплатників. Коли зважимо, що кожда газета переходить пересічно через три руки, то прийдемо до висновку, що під впливи української преси в Канаді підпадають около 90,000 українців. Решта наших людей це такі, що або підпали під впливи комуністів, отже перестали бути українцями, або з недбальства не піддержують ніяких звязків з українським громадським життям, і через те вони для нас мертві, або відцуралися нас, себто поасимілювалися. А одних, других і третіх є куди більше, ніж тих, яких ми зараховуємо до українців.

Асиміляція, як зрештою відомо, є найсильніша по містах і у місцевостях, які є недалеко більших міст. Чим далі від міських центрів, тим слабша асиміляція, хоч не бракує її й у найдальших закутинах Канади. Ми знаємо чисто українські кольонії, у яких молодіж у великій мірі вже відпала від українського пня. Одначе назагал асиміляція слабне в міру віддалі від більших центрів.

Очевидно асиміляція дітей іде повільніше там, де батьки тій асиміляції протиділають. Але там, де батьки або замало культурні, або зовсім не інтересуються громадським українським життям, не читають своєї преси, там дітвора зараз у першім поколінню забуває або закидає свою мову і відчужується від усього, що українське.

Для ілюстрації, як далеко зайшла асиміляція української молоді, наведемо один випадок з містечка Ґонор, Ман., яке лежить кільканадцять миль на північ від Винніпеґу. При одній нагоді до згаданої місцевости приїхали два бесідники: один англійський, а другий український. Зложилося так, що перший промовляв англієць. Його з повною увагою вислухали зібрані, а було їх около 60 осіб. Колиж після англійського зголосився до слова український бесідник, і він почав свою бесіду по українськи, з салі вийшли всі, крім шістьох осіб. Причина була та, що зібрані на салі молоді люди, всі до одного українського походження, не хотіли слухати української промови, хоч усі до одного розуміли українську мову. Одначе вони вже до того поасимілювалися, що для них англійська мова стала ближчою ніж українська.

Назверх містечко Ґонор, яке майже в цілости замешкують українські поселенці, ще до деякої міри має український вигляд. Там є своя церква, зглядно є їх більше, свій Народній Дім, в публичній школі зправила є українські вчителі, хоч не всі. Одначе вся молодіж говорить там тільки по англійськи. А коли заговориш по українськи, то мимоволі відчуєш, що тобі не радо відповідають по українськи. А кількох таких Ґонорів є в Канаді?

Ми здаємо собі справу з положення і не дуримо себе надією, що нам зовсім удасться припинити асиміляцію. Хто ясно глядить на світ, той видить, що це горіх мабуть затвердий на наші зуби. Всетаки ми є тої думки, що асиміляцію можна **припізнити,** коли все наше зорганізоване громадянство зверне на це питання особливу увагу. Тому справи асиміляції не треба промовчувати. Над нею треба якнайосновніше застановитися і радитися, щоби придумати спосіб, як би ту асиміляцію, як вже не зовсім припинити, то бодай її опізнити. Для державних народів асиміляція не така страшна. Миж мусимо дорожити кождою одиницею, де вона не булаб, яка так чи інакше могла би бути помічною при відбудові нашої державности.

(„Канадійський Фармер".)

Загадка.

— Кажете, що ви впродовж пятьох років неспали ні одної ночі? Це для медицини ґелика загадка!

— Так, пане докторе, не спав, бо я є нічним сторожем.

Між дітьми.

Два хлопчики бавляться ліпленням паяців з паперу. Один з них відзивається до другого:

— Позич мені трохи своєї слини, бо я саме зїв цукорка і мені моєї шкода.

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ.

(77)

Удар об воду майже приголомшив лейді Бет, але вона вспіла задержати владу над своїми тілесними й духовими силами так, що могла виконати плян, котрий вона укладала собі ще від того часу, як зрозуміла, яку долю для неї готує Ніярх.

Вона потайки взяла була з собою ножик, котрий тепер виняла з кишені й сховала в рукаві. Тепер, як каміння тягнуло її в воду, вона виконала свій плян. Будучи доброю пливачкою і вміючи добре нуркувати, вона могла витримати довгий час без віддиху, поки не добулася з сітки.

Вона скоренько розрізувала одну нитку за одною, промовляючи до себе раз за разом: „Будь спокійна!" Вона знала, що як на хвилю застрашиться, то пропаде.

Озеро, здавалося, не мало дна. І здавалося, що кінця нема ниткам. Ніж ставав усе тупіший і тупіший. Її сили слабли. „Будь спокійна!" Її легені просто розривалися. Вона всіх сил добувала з себе, щоб прорватися крізь отвір, який вона прорізала. Свідомість її покидала.